

הגדה לפסח קיבוץ ניר עוז

תשפ"ד

פסח תשפ"ד ניר עוז

פסח הוא חג האביב, הלבילוב וההתחדשות -
ואנחנו מתקשים לראות את הניצנים והפרחים.

פסח הוא חג החירות -
ולבנו דואב על כל חברינו שחרותם נלקחה מהם ברגע אחד אל המחשכים.

פסח הוא חג המצות, על המצות שהכינו בני ישראל כי בצקם לא הספיק
להחמיץ -
ואנחנו חושבים על כל חברנו שהחמיצו כל כך הרבה, על צה"ל שלא הגיע,
על המדינה שלא היתה.

פסח הוא חג - ואנחנו לא מרגישים שיש בכלל מקום לחגיגות.

פסח הוא גם חג הגאולה - ואנחנו מחכים כל כך לגאולת חברנו.

מתוך מורכבות זו נכתבה ההגדה שלפניכם, בכאב ושבר ומתוך תקווה ורצון
להמשיך במסורת באופן מותאם לימים קשים אלו ולהתחזק מהיחד.
מקווים שתמצאו אותה מתאימה למצב בו שום דבר לא מתאים.

מה השתנה

מה השתנה היא שאלה לא לגיטימית השנה. כי הכל הכל השתנה. האין גבר על היש, האבל גבר על השמחה, האכזריות חגגה במעוננו, אנשינו נרצחו, נשבו, עונו, בתינו נשרפו. משפחותינו לא יהיו כשהיו. ניר עוז לא תהיה ניר עוז כשהייתה.

"ומה השתנה לך מה השתנה? אני השתנתי לי השנה, ובכל הלילות בכל הלילות, שאלתי רק ארבע קושיות, הלילה הזה יש לי עוד שאלה, עד מתי ימשך מעגל האימה. רודף הוא נרדף מכה הוא מוכה, עד מתי ימשך הטירוף הזה?
ומה השתנה לך מה השתנה?
אני השתנתי לי השנה."
(חזה אלברשטיין)

שער ראשון

שער האביב

ליבואי פז

מילים: עמירם קופר
לחן: יעקב שדה

שיבולים כורעות עומס
שפע בר על כרים,
עלמות חן ישאו עומרים.
חרמשים כבר הושחזו
ונישאו מונפים
שבלי פז יתרחשו
שיר חג

רב הגדש
באסמינו בר בשפע
בא החדש, עת אלומות בא.
רב הגדש
באסמינו בר בשפע
בא החדש, עת עלומות

ליבואת בלזה

מילים ולחן: מתיתיהו שלם

שיבולת בשדה כורעה ברוח,
מעומס גרעינים כי רב.
ובמרחב הרים
יום כבר יפוח,
השמש כתם וזהב.
עורו, הוי עורו!
שורו בני כפרים!
קמה הן בשלה כבר
על פני הכרים.
קצרו, שלחו מגל-
עת ראשית הקציר.
שדה שעורים תמה,
זר חג עוטרת, שפע יבול וברכה.
לקראת בוא הקוצרים
בזוהר מזהרת
חרש לעומר מחכה.
הבו הניפו,
נירו לכם ניר.
חג לקמה,
עת ראשית הקציר.
קצרו שלחו מגל-
עת ראשית הקציר.

”דודאים נתנו ריחם, ועל פתחינו כל מגדים
מה יפה דודי וגם נעים דודי דומה לצבי, לעופר האיילים.”
(שיר השירים, פרק ז, י"א- י"ד)

”החודש הזה לכם ראש חודשים, ראשון הוא לכם לכל
חודשי השנה, חודש האביב. חודש האביב, כארבעה-עשר
בו זמן חירותינו. והיה היום הזה לזיכרון, חגותם אותו
לדורותיכם, חוקת עולם תחוגוהו, כי בעצם היום הזה
הוצאתי את צבאותיכם מארץ מצרים.
היום הייתם לעם.”
(שמות, פרק י"ב)

פנה הגשם

מילים ולחן: מתיתיהו שלם

פנה הגשם	ערוץ הנחל
הלך הלך לו	גלים בוקע,
ענן רקיע	הומה החורש
חלף הלך לו	חדווה שופע.
פני אדמה	מוריק הנוף
באור חמה,	שדות לרוב,
שיבולים זקפו	צבעונים עלו
ראשיהן בקמה,	באדם-חן
בני הרים זה אל זה	בנקיקים.
ברמה ישוררו:	בעמקים פרחי נוי
שלום שלום,	זה אל זה ישוררו:
הידד! הידד!	שלום, שלום,
אביב היום	האח! האח!
	אביב היום

לך לשלום גשם

מאת: יוסי בן יוסי, פייסן ארץ ישראל'י בן המאה השישית לספירה.

גשם חלף וסתיו עבר והכל בעיתו נוצר
לך לשלום, גשם
דודאים נתנו ריח בגינת דודים
בוא בשלום, טל
כח ברקים וצינורי שחק עשו שליחותם
לך לשלום, גשם
לאוגר בקציר גידולי חציר
בוא בשלום, טל
מריח מימך נשאת שפלים ומלאו אסמיך
לך לשלום, גשם
נעים זמירות ופרי עין הדר עת יעדר
בוא בשלום, טל.

כאבי גדילה / אביב גדג'

אומרים שאין תרופה לכאבים
לא מלמדים אותנו איך לאלף געגועים
מלמדים אותנו איך להעמיד פנים.
הכל צומח, הכבישים, הבניינים, העצים, האנשים
הכל צומח, שולח שורשים,
אתה לא תאמין, אתה לא תאמין...

כוס ראשון
לאביב
לחיים!

שער שני יציאת מצרים

"וירד יעקב מצרימה וכל זרעו אתו. ויאמרו אל פרעה: לגור בארץ באנו, כי כבד הרעב בארץ כנען. ויושב יוסף את אביו ואת אחיו ויתן להם אחזה בארץ מצרים. ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד: ותמלא הארץ אותם. ויעבידו את בני ישראל בפרך, וימררו את חייהם בעבודה קשה בחמר ובלבנים ובכל עבודה בשדה, את כל עבודתם אשר עבדו בהם בפרך, עבדים היינו לפרעה במצרים ויעבידנו בפרך ונבן לו ערי מסכנות את פיתום ואת רעמסס"

אלו עשר מכות שהביא הקדוש ברוך הוא על המצרים במצרים, ואלו הן: דם, צפרדע, כנים, ערוב, דב, שחין, ברד, ארבה, חשך, מכת בכורות.

הפלא ופלא

מילים: י.ד. קמזון | לחן: ידידיה אדמון

וקרניים צמחו לגדי
קרני צור, קרני סלע
וזאבים שבעים נגח בן
ועבר באש, במים

הפלא ופלא
הפלא ופלא,
הפלא ופלא
אמן סלה

ומשה הביא גדי
ויניקהו דבש מסלע
ויהי קולו כמעין
זך וצלול כמים

הפלא ופלא
הפלא ופלא,
הפלא ופלא
אמן סלה

ומשה הכה על צור
במטה הכה על סלע
במטה הכה על סלע
יצאו ממנו מים

הפלא ופלא
הפלא ופלא,
הפלא ופלא
אמן סלה

כָּל אָדָם צָרִיךְ שְׂתֵהֶיָה לּוֹ
אִיזוֹ מַצְרִים,
לְגָאוֹל עַצְמוֹ מִמְּנָה מִבֵּית עֲבָדִים,
לְצֵאת בְּחָצֵי הַלַּיִל אֶל מִדְּבַר הַפְּסָדִים,
לְצֻעוֹד הַיָּשָׁר אֶל תּוֹךְ הַמַּיִם,
לְרֵאוֹתָם נִפְתָּחִים מִפְּנֵי לְצַדִּיקִים.
כָּל אָדָם צָרִיךְ כְּתָף,
לְשֵׂאת עֲלֶיהָ אֶת עַצְמוֹת יוֹסֵף,
כָּל אָדָם צָרִיךְ לְהַזְדַּקֵּף.

כָּל אָדָם צָרִיךְ שְׂתֵהֶיָה לּוֹ
אִיזוֹ מַצְרִים.
וִירוּשָׁלַיִם,
וּמַסַּע אֶרֶץ אֶחָד,
לְזִכּוֹר אוֹתוֹ לְעַד
בְּכִפּוֹת הַרְגָלַיִם.

כָּל אָדָם צָרִיךְ שְׂתֵהֶיָה לּוֹ
אִיזוֹ מַצְרִים,
לְהִיּוֹת מִשָּׁה עַצְמוֹ מִתּוֹכָהּ
בְּיַד חֲזָקָה,
אוֹ בְּחֵרִיקַת שָׁנִים.

כָּל אָדָם צָרִיךְ אֵימָה וְחֲשֶׁכָה גְדוֹלָה,
וְנִחְמָה, וְהִבְטָחָה, וְהַצְלָה,
שְׂיִדַּע לְשֵׂאת עֵינָיו אֶל הַשָּׁמַיִם.
כָּל אָדָם צָרִיךְ תְּפִלָּה
אֶחָת,
שְׂתֵהֵא שְׂגוּרָה אֶצְלוֹ עַל הַשְּׂפָתַיִם.
אָדָם צָרִיךְ פֶּעַם אֶחָת לְהִתְכַּוֵּף -
כָּל אָדָם צָרִיךְ כְּתָף.

ציון הלא תשאלי לשלום אסיריך,
דורשי שלומך והם יתר עדרייך,
מים ומזרח ומצפון ותימן שלום
רחוק וקרוב שאי מכל עבריך.
אשרי מחכה ויגיע ויראה עלות
אורך ויבקע עליו שחריך,
לראות בטובת בחיריך
לעלו בשמחתך
בשובך אלי קדמת נעוריך

(יהודה הלוי, 1075)

מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות?

שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ ומצה, חמץ ומצה
הלילה הזה, הלילה הזה כולו מצה

שבכל הלילות אנו אוכלין שאר ירקות, שאר ירקות
הלילה הזה, הלילה הזה כולו מרור

שבכל הלילות אין אנו מטבילין אפילו פעם אחת,
הלילה הזה, הלילה הזה שתי פעמים

שבכל הלילות אנו אוכלין בין יושבין ובין מסובין,
הלילה הזה, הלילה הזה כולנו מסובין

והגדת לבתך ולבנך -

הגדת הפסח כוללת את המשפט "בְּכֹל דּוֹר וְדוֹר מִיַּב אָדָם לְרֵאוֹת אֶת עֲצָמוֹ
כְּאִלּוּ הוּא יָצָא מִמִּצְרַיִם לְאִמּוֹר: וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא". ובכל שנה היינו בצד
המספר, המעביר הלאה.

למרבה הכאב, חווינו השנה אירוע תנ"כי משלנו וכעת אנחנו עומדים בפני
אתגר יצירת הזיכרון. איך תזכר ניר עוז ואנשיה בראי ההיסטוריה? מה ידעו
הדורות הבאים? בעוד 5000 שנה? בעוד 500 שנה? בעוד 50 שנה? בעוד 5
שנים? בשנה הבאה?
הספר הזה נכתב עכשיו, אנחנו הדור הראשון. עלינו המלאכה.

כוס שני
יציאת מצרים

לחיים!

שער שלישי

שער התקווה

"נָגַשׁ חוֹרֵשׁ בְּקֶצֶר וְדֶרֶךְ עֲנָבִים בְּמִשַׁךְ הַזֶּרַע וְהִטִּיפוּ הַהָרִים
עָסִים וְכָל הַגְּבָעוֹת תִּתְמוּגְגָנָה. וּשְׁבַתִּי אֶת שְׁבוֹת עַמִּי
יִשְׂרָאֵל וּבָנוּ עָרִים נְשֻׁמוֹת וַיָּשׁוּבוּ וַנִּטְעוּ כְרָמִים וַשְׁתּוּ אֶת
יֵינֶם וַעֲשׂוּ גִנּוֹת וְאָכְלוּ אֶת פְּרִיהֶם. וּנְטַעְתִּים עַל אֲדָמָתְם
וְלֹא יִנְתְּשׁוּ עוֹד מֵעַל אֲדָמָתְם."

(עמוס פרק ט י"ג-ט"ו)

יְיָ בִּי אֱהַבָה

מילים ולחן: ארקדי דוכין

בין הזיוף לאמת
בין כל מה שחי למת
ישנה אהבה

יש בי אהבה
והיא תתעורר ותיגע

יש בי אהבה
והיא תנצח

בין השפיות לשינה
בין הילדות לזקנה
אומרים שיש עוד תקווה
קוראים לזה אהבה
ומחכים לבואה

בין האתמול לעתיד...

בין האפל לנסתר
בעולמנו המר
אומרים שיש עוד תקווה
קוראים לזה אהבה
ומחכים לבואה

בין האתמול לעתיד
בין האוצר לתחתית
אומרים שיש עוד תקווה
קוראים לזה אהבה
ומחכים לבואה

בין הבלבול לאסון
תדעו שיש פתרון
קוראים לזה אהבה

לו יהי לו יהי...!

בתוך שכונה קטנה מוצלת
בית קט עם גג אדם
כל שנבקש לו יהי.
זה סוף הקיץ סוף הדרך,
תן להם לשוב הלום,
כל שנבקש לו יהי.

לו יהי לו יהי...!

ואם פתאום יזרח מאפל
על ראשנו אור כוכב,
כל שנבקש לו יהי.
אז תן שלווה ותן גם כח
לקל אלה שנאהב,
כל שנבקש לו יהי.

לו יהי לו יהי...!

עוד יש מפרש לבן באפק
מזל ענן שחר כבד
כל שנבקש לו יהי.
ואם בחלונות הערב
אור נרות החג רועד
כל שנבקש לו יהי.

לו יהי, לו יהי,

אנא לו יהי -

כל שנבקש לו יהי.

אם המבשר עומד בדלת
תן מלה טובה בפיו,
כל שנבקש לו יהי.
אם נפשך למות שואלת
מפריחה ומאסיף -
כל שנבקש לו יהי.

לו יהי לו יהי...!

מה קול ענות אני שומע,
קול שופר וקול תפים
כל שנבקש לו יהי.
לו תשמע בתוך כל אלה
גם תפלה אחת מפי
כל שנבקש לו יהי.

לו יהי לו יהי...!

קומו, תעי מדבר, צאו מתוך השממה;
עוד הדרך רב, עוד רבה המלחמה.
רב-לקם לנוע, לנוד בערבה -
ולפניכם פרושה דרך גדולה, רחבה.
קומו אפוא, נדימו עזבו את-השממה!
אך אל-יעל קולכם, דרכו עז בדממה!
פן-צעדכם ירגיזו מדבר ונרדמיו -

איש ואיש בלבבו ישמע הד פעמיו!
איש בלבבו ישמע קול אלה דבר:
לך! היום אל-ארץ חדשה אתה עבר!
לא! לא לחם קלקל, שלו ודגן שמים -
לחם עצב תאכל, פרי עמל ידים!
לא! לא אהל תהו ועליות שחקים -
בית אחר תבנה, אהל אחר תקים!

(ח.נ.ביאליק)

התקווה שלנו

"כל עוד בלבב פנימה
כל עוד אתם בשבי נפשנו הומיה
ולפאתי מזרח קדימה
עיננו בציון לשובכם מצפה.
עוד לא אבדה תקוותינו,
התקווה בת שנות אלפיים,
להיות עם חופשי בארצנו
ארץ ציון וירושלים"

כוס שלישי
לחיי התקווה שלט
לחיים!

ארוחת חג - בתאבון!

שער רביעי שער בנייה והתחדשות

”מתוך קשר היסטורי ומסורתי, חתרו היהודים
בכל דור ודור לשוב ולהיאחז במולדתם העתיקה,
ובדורות האחרונים שבו לארצם בהמונים,
חלוצים, מעפילים ומגינים הקימו ישוב גדל והולך,
שוחר שלום, מגן על עצמו, מביא את ברכת הקידמה
ונושא נפשו לעצמאות”

(מתוך מגילת העצמאות)

הללויה

מילים: יענקל'ה גלפז
לחן: מני גל

הללויה וזה השיר
עולה מכל פינות העיר
כשהאדם אוסף את כל קלפיו
ושר הללויה.

פרושים ימי בפני האל
יודע הוא דרכי
וכל שירי כמו תפילות
שולחו למרחקים.
וכשיגיע סוף התוואי
אגעל בשקט את חיי
ושיר חדש צעיר וחי
יושר הללויה.

הללויה וזה השיר
עוד יעלה בכל העיר
והוא חדש והוא צעיר וחי
ושר הללויה.

אדם חוזר וקציר יומו
צנוע הוא ודל,
ועל גבו צרות החול
עומסות לו כמגדל.
ולפניו רואה פתאום
את שתי עיניה של ביתו
והוא אז שר, והן איתו
שרות הללויה.

הללויה, וזה השיר
עולה מכל פינות העיר
כשהאדם ושתי עיני ביתו
שרים הללויה.

בונה אדם את בנייניו
מהבל וקלפים,
יום יום טורח ועמל
יום יום הם נטרפים.
אבל אל מול חורבן קלפיו
עולה השמש מעליו
והוא אוסף אותם אליו
ושר הללויה.

ראו את סלט הפירות / אבנר גורן ז"ל

יש בו מתוקים ויש חמצמצים
יש בו רכים ויש מחוספסים
יש בו קשים ויש עסיסיים
וכל פרי מביא עמו את טעמו וצבעיו ומרקמו,
והם יוצרים דבר חדש, שהוא כולם ביחד,
וכל אחד לחוד והרבה יותר

וכך גם אנו, שיש בנו מכל טוב:
יש בנו עובדי אדמה ויראי שמיים
יש בנו אנשי חזון ואנשי מעשה
יש מתווי דרך ויש יושבי בית.
וכל אחד מביא עמו את לשונו ומנהגיו ואמונותיו.

וכולנו יחד קיבוץ גלויות ומיזוג תרבויות
יצירה גדולה נושמת וחיה
חדשה מחודשת ומתחדשת

על קיבוץ מוותרים רק בלב
קיבוץ עוזבים רק בלב
קיבוץ שוכחים רק בלב
על קיבוץ מוותרים רק בלב

רק מידי נשמט לי ניר עוז
אך מיד נלכד בלבי
ובלבי אחזתיהו
שלא יישכח לעולם

"לא עייפי דרך כי אם מפלסי נתיבי"

תודות:

לשחר ווהב על תמונות וזכרונות;
לקיבוץ רבדים על האירוח ברובב לב;
לגוגל על הדפסת ההגדות;
לבנק הבינלאומי על תרומתם הנדיבה.